

Αθήνα, 14 Μαΐου 2025

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

Κύρια σημεία της Ενότητας Εστίασης (Focus Section) της 6^{ης} Γενικής Έκθεσης Δραστηριοτήτων της GREVIO: Περιορισμός του Χώρου δράσης για τις Υπερασπίστριες και τους Υπερασπιστές των Δικαιωμάτων των Γυναικών

Η 6^η Γενική Έκθεση Δραστηριοτήτων της GREVIO αφιερώνει την ενότητα εστίασής της (focus section) στο ολοένα και πιο ανησυχητικό φαινόμενο του περιορισμού του χώρου που προσφέρεται για δράση στις υπερασπίστριες και τους υπερασπιστές των δικαιωμάτων των γυναικών, με ιδιαίτερη έμφαση στις οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών. Οι οργανώσεις αυτές –πρωτίστως– μαζί με επιμέρους υπερασπίστριες/ιστές, όπως δικηγόροι, δημοσιογράφοι, ακαδημαϊκοί και ακτιβίστριες/ιστές, είναι καθοριστικής σημασίας για την προώθηση των αξιών και την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Οι οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών βρίσκονται ιστορικά στο επίκεντρο της παροχής υπηρεσιών, της συνηγορίας και της ανάπτυξης πολιτικών στο πεδίο της έμφυλης βίας. Παρέχουν εξειδικευμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες, ενισχύουν την ευαισθητοποίηση, παρακολουθούν τη δράση των κρατών και συμβάλλουν στη χάραξη τεκμηριωμένων πολιτικών. Το Άρθρο 9 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης αναγνωρίζει τη ζωτική σημασία τους και απαιτεί από τα κράτη να τις στηρίζουν και να συνεργάζονται μαζί τους. Ωστόσο, οι θεματικές εκθέσεις της GREVIO για το έτος 2024 αποκαλύπτουν μια ανησυχητική πραγματικότητα: σε πολλά κράτη, οι οργανώσεις αυτές περιθωριοποιούνται, υποχρηματοδοτούνται και πλήττονται από περιοριστικά διοικητικά και πολιτικά μέτρα.

Η Πρόεδρος της GREVIO, Μαρία-Ανδριάνη Κωστοπούλου, τονίζει στον πρόλογό της ότι: «Ο περιορισμός του χώρου δράσης στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχει αρνητικό αντίκτυπο για όλες τους, αλλά πλήττει ιδιαιτέρως τις γυναικείες οργανώσεις». Η GREVIO καταγράφει τις πολλαπλές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν. Μεταξύ των σοβαρότερων είναι η οικονομική αστάθεια, καθώς οι επιχορηγήσεις είναι συχνά βραχυπρόθεσμες, καθυστερούν ή εξαρτώνται από ανταγωνιστικές διαδικασίες υποβολής προτάσεων, όπου η εξειδίκευση στα δικαιώματα των γυναικών δεν αποτελεί προτεραιότητα. Σε ορισμένα κράτη, οι γυναικείες ΜΚΟ παραμένουν οικονομικά εξαρτημένες από διεθνείς δωρητές, με αποτέλεσμα να τίθεται υπό αμφισβήτηση η βιωσιμότητά τους.

Συμβουλευτική ιδιότητα με ΟΗΕ (ECOSOC και Διεύθυνση Πληροφοριών), ΟΥΝΕΣΚΟ, Συμβούλιο της Ευρώπης
Consultative status with the UN [ECOSOC (special), DPI], UNESCO (official relations) and the Council of Europe

Επιπλέον, καταγράφεται συχνά ο αποκλεισμός των οργανώσεων αυτών από τη χάραξη δημόσιας πολιτικής ή η μετατροπή τους σε απλούς συμβουλευτικούς φορείς, παρά τις επιταγές της Σύμβασης. Η GREVIO έχει επισημάνει την έλλειψη θεσμοθετημένων μηχανισμών που να επιτρέπουν στις οργανώσεις αυτές να συμβάλλουν ουσιαστικά στις εθνικές στρατηγικές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, λειτουργούν σε περιβάλλον φόβου, δυσπιστίας σε βάρος τους και συκοφαντικών επιθέσεων.

Η έκθεση τονίζει επίσης τα έντονα γραφειοκρατικά και νομικά εμπόδια που συναντούν. Σε αρκετές χώρες, οι ΜΚΟ αντιμετωπίζουν δυσβάσταχτες απαιτήσεις για αδειοδοτήσεις, που περιορίζουν την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση και τη δυνατότητα παροχής υπηρεσιών. Οι μηχανισμοί αυτοί αποκλείουν νεότερες ή μικρότερες οργανώσεις, κυρίως εκείνες που εκπροσωπούν ομάδες γυναικών σε ευάλωτη κατάσταση, όπως οι γυναίκες Ρομά, οι γυναίκες με μεταναστευτικό προφίλ ή οι γυναίκες με αναπηρία.

Ένα ακόμη ανησυχητικό φαινόμενο είναι η ανάθεση δημόσιων συμβάσεων σε μη εξειδικευμένες ή σε κερδοσκοπικές οντότητες ως προς την παροχή υπηρεσιών που παραδοσιακά προσέφεραν οι γυναικείες οργανώσεις. Η πρακτική αυτή υπονομεύει τόσο την έμφυλη προσέγγιση όσο και τη βιωσιμότητα και την ποιότητα των εξειδικευμένων υπηρεσιών που προσφέρονται στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας.

Η Πρόεδρος Κωστοπούλου σημειώνει: «Το γυναικείο κίνημα βρίσκεται διαχρονικά στην πρώτη γραμμή της παροχής υπηρεσιών και η εμπειρία του πρέπει να αναγνωρίζεται». Προσθέτει ότι «οι φωνές τους πρέπει να ακουστούν» και προειδοποιεί για τις διαδικασίες δημόσιων διαγωνισμών που αγνοούν την ποιότητα και την εξειδίκευση.

Η έκθεση της GREVIO στέλνει ένα ξεκάθαρο μήνυμα: η ύπαρξη ενός ασφαλούς και ενισχυτικού περιβάλλοντος για τις οργανώσεις και τις υπερασπίτριες/ιστές των δικαιωμάτων των γυναικών είναι απαραίτητη για την ουσιαστική εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Η παρουσία ενός ισχυρού, αυτόνομου φεμινιστικού κινήματος και η ελευθερία δράσης των υπερασπιστών των δικαιωμάτων των γυναικών αποτελούν βασικούς παράγοντες για την προώθηση της ισότητας και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.

Η παρούσα ενότητα εστίασης είναι τόσο ένας φόρος τιμής όσο και μία έκκληση για δράση για την υπεράσπιση των απαιτήσεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και την προστασία των γυναικείων οργανώσεων που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή.

Το Ίδρυμα Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΙΜΔΑ) στηρίζει με κάθε τρόπο τις διαπιστώσεις της GREVIO και καλεί τις αρχές να αναγνωρίσουν, να προωθήσουν και να στηρίξουν —σε όλα τα επίπεδα— το έργο των μη κυβερνητικών οργανώσεων και των φορέων της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, παρέχοντάς τους επαρκή χρηματοδότηση

Συμβουλευτική ιδιότητα με ΟΗΕ (ECOSOC και Διεύθυνση Πληροφοριών), ΟΥΝΕΣΚΟ, Συμβούλιο της Ευρώπης
Consultative status with the UN [ECOSOC (special), DPI], UNESCO (official relations) and the Council of Europe

και εξαλείφοντας τα εμπόδια που περιορίζουν την αποτελεσματικότητά τους. Επιπλέον, το ΙΜΔΑ τονίζει την ανάγκη για αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των αρχών και αυτών των οργανώσεων, προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση ουσιαστικών μέτρων, στη βάση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.